دَ رنگونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پېوندونه
برخې	څلور (دربیزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

تړون

دَ هغه رڼا پهٔ نوم چې دَ تنګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ تورې شپې ته کله ور پهٔ سر کړي

دَ هغه رنګونو پهٔ نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پیدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خيال بل مشالونه

نورالامين يوسفزے

دَ فن په دنيا کښې دَ روايت نه تر جديديت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضيت)، نن (حاليت)، او سبا (مستقبل) زنځير جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند يو نامياتي حقيقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې يو ته پوهان شعري جماليات او بل ته فکري او جذباتي معنويت وائي. دَ شعري جمالياتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنيک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روايت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنويت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خيالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روايت نه تر جديديت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنياد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لاړو کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخليق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئينه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به اورمرو لري او زما په خيال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نيشته. هر ساهو فنکار دَ روايت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روايت په سپوري دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخليقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخليقي سفر دَ روايت په غېږ او سايه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روايت په سپوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئيل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخليق کول تخليقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې يو بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخليق کار خپل تخليقي انفراديت او هنري ځانګړتيا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وينا مطلب دا دے چې نه خو يو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روايت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رويه هم منفي او غېر تخليقي رويه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روايت ټول په ټوله منفي او بې کاره دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رويه هم تخريبي رويه ده. لاره چرته مېنځ کښې ده. دَ پرون ساهو روايات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا پهٔ لور تګ یو مثبت عمل او مثبته رویه ده او زهٔ چې نن دَ کوم شاعر پهٔ حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوّم هغه پهٔ دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقیقتونو او ټولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولی، حجرې جمات او جرګې مرکې پهٔ مثبت زماني او زمیني وجود او کردار رسي او دَ نن پهٔ تقاضو هم پوهه دے. دَ فن پهٔ جمالیاتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخیلاتي بنیاد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دؤر نمائنده تخلیق کاروئیلے شو او ځکه زهٔ دا هم وایم چې نن پهٔ کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نهٔ دي بلکې دَ یو تعلیم یافته، زیرک، جهاندیده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خیال بل مشالونه دي چې پهٔ رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا دریمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو پهٔ لاس کښې ده.

کهٔ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګنم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب پهٔ حقله نورې هم وُکړم.

زهٔ شیرین یار یوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزے پهٔ شنه شونډه زلمي وُو، اوس چې زهٔ دَ دې پروني زلمي او نني نیمڅال پهٔ دریمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نهٔ دے، یو استاذ شاعر او ادیب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نهٔ وائي (لیکي)، دَ شعر پهٔ فن، زبان و بیان بیا پهٔ بدیع او علم تقطیع ئې هم لاس بر دے، دَ املا پهٔ ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې پهٔ ساختیاتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ څنو ډېرو لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظریاتي بنیاد هم ښهٔ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې پهٔ تسلسل کښې به یو وارې بیا دا او وایم چې دَ خپل قام او خپلو روایاتو سره ئې بې کچه مینه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو پهٔ دغه مینه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نهٔ ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنیادونه ئې هم پاخهٔ دي. دَ هر څهٔ ښهٔ دي پهٔ ځای ئې دَ څهٔ ښهٔ دي او څهٔ خراب دي، څهٔ پکار دي او څهٔ نا، پهٔ فارموله دَ یو زیرک انسان پهٔ حیث ښهٔ رسېدلے دے او دَ یو تخلیق کار پهٔ حېث ئې پهٔ شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او پهٔ دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فریبونه ورته ښهٔ معلوم دي. دَ تېرو څلو ښتو کالو پهٔ هیجاني دور کښې دَ تخلیق شوي ادب پهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کولو ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه یو ښهٔ فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل میډیا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې په پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک په اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو په هغې ئې لیکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما په خیال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صیاد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نهٔ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ـه   دَ اشنا یاد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه ډزې دي په کور کښې ؤشوې

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ـه   دا زهٔ چُوز چې خدای هما کړم
بیا و ما ته لوړ پرواز څهٔ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کټه باز څهٔ

دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو ستو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغهٔ دَ فن جمالیاتي او فکري دواړه بنیادونه ښهٔ پاخهٔ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږهٔ هم. خو په دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نهٔ دے اړولے او دغه شان ئې دَ یو ساهو فنکار او قلمکار وظیفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صېب دَ هغهٔ په حقله وائي چې دا زلمے ما لیدلے نهٔ دے خو دَ دهٔ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخلیق نهٔ دے کړے، دَ تخلیق په ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دریمه مجموعه یو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتیجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاویې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بیا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم ؤکړم چې دغه صنف (دریېزه) زمونږ شاعر په حقیقت کښې دَ زړهٔ په زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دریېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره اووایم چې کله دَ ښاغلي اسماعیل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې دَ اسماعیل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائیکوز په نوم کوم درې مصریزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سبلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بیا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے. زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخلیقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړیوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په یخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئېل. دغه اکثر درېزې وې لکه دا چې دي.

وه سپینې سپوږمۍ!
ستن دې ورکه کړه نرۍ (۱)
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے لیندګۍ

بې پښو ازمرے راغے
بې لومه ګډه ئې یوړه (۲)
یو ړوند پرې اواز ؤکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار وړے دے.

په تېرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، دَ قنوطیت او ماضي پرستۍ ټوک ځادر پرې خور دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزیشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پۀ هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتھ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پۀ ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېزونه بدلول پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پۀ لور روان وو پۀ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پۀ شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته ؤختلو او پۀ دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک پۀ لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پۀ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ "ما پۀ ما وژني" پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه ړنګ کړل او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دپو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پۀ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، ځوک رانه امریکنیان جوړوي نو ځوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هر څۀ ویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب پۀ حقیقت کښې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پۀ خاوره کومې رویې پېدا کړي ده، پۀ بنیادي توګه ئې مونږ پۀ درېو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کېږي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پۀ تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پۀ لار دَ سبا پۀ لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پۀ لور دَ نن پۀ لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے
دَ خپل ازاد وطن بــــبرغ مې پهٔ لاس
ستورو سپوږمۍ نه هم پهٔ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـــیرؤ باســـئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو باندې وروک مئين دے خو دغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټيمسټ) رويه تنقيدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنيادونه هم لري. تهذيبي هم او فني هم، کهٔ خبره ئې دَ دربېزو پېل کړو نو دغه دربېزې دَ دغه فکري بـنيادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاوري بلها خوارهٔ هم لري، دَ طنز و مزاح ماله ګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحــل اســتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئين دے خو دَ تهذيبي نرګسيت نهٔ ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقيدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو دربېزې وړاندې کومونو بيا بـه غزل، رباعي او نظم لورته ځُو.

ے
ستـرګې مې دوارهٔ ډکې ډکې شـولې
ماښام دے، ناست يمه دَ سين پهٔ غاړه
دَ زلفــو يـــاد پـــهٔ زړهٔ راورېــدهٔ

ے
خلکو اسمان کښې سـياري ؤنيوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ے
دَ ځان او مال دَ حـــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې څخه مې کورو اخســـتهٔ
ايله بــاران نه پرنالې لاندې شــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلتون ته وايه، څه خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وته به بيا ؤګرځو
او به په ډانګ باندې بېلېږي کله

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خبر" چې فقير ته ورکوو، وئېل ئې:
"خان په نيستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بريت او شمله مې په خاطر نه نيسي
حسن په خپله يو طاقت دے، منه!
دَ زور آور او به په لوړه خېژي

تيارې څه داسې رنګله ګورې شولې
چا ته تر څنګ خپله سايه نه ښکاري
غلو خو هم داسې شپه له خدايه غوښته

عقل شعور سره مو ډېر کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ خان سره پخه دشمني

په مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نه کا تو ښه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا له يو مېږي او انسان

د وخت په دوړو هر څه خړ نه دي لا
تابانه مخ پښتنې جونه شته دے
سپوږمۍ دې خان وته غاوره نه شي

د ازادۍ، مينې او امن وطن
مقتل مقتل زندان زندان شو راته
خدايه! څه ؤشو او لا څه به کېږي

دَ شب پرستو نه کو څه خطا ده
تورابان ګرځي، چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے په افق ؤځليد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې موتې کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښهٔ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوا رهٔ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائیشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربېزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ے هغه یار خو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا وُدرېږي

ے پهٔ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوځ
چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پرېوځ
کمترې او عاجزي مې هو مره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېوځ

ے مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
خون آشامې لا مَړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! اوس جوړې مناري کا

ے ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

پام ګورے لهٔ ستر ګو مې وُنهٔ لوېږې
توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـــه
ستړګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـــه
لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګي ټیکري، کړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـــه
ماته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ابښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بخري او درد څرېکې هم لري، لکه دَ تندرونو پۀ شپه" "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شهیده!" نو مې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر پۀ نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقیقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره پۀ لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے

دَ پښتــــــون دَ چمـــــن ګلـــــه!	دَ دښمن دَ ســــــــــتر ګو خاره!
ســــــــــرداري درنه لوګـے شـــــه	دَ وطن دَ ســـــــــر دســــــتاره!
نهٔ ډیوه شـــــته چې کړم بـــلـــه	نهٔ ګلان شـــته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکې پښتنــې دي	دَ تا روح ته بـــــه ډالۍ کړم
ملامت درته ټول قـــــام دے	دَ تا روح ته مې ســـــلام دے
اے نجیبـــــه اے شـــــهیده	دَ تا روح ته مې ســـــلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسؤلو وړ دے، وائي

ے

څو کهٔ ســــترګې کړمه پټې
او زهٔ نـهٔ ګـورم یو لـــور تـــه
یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم
هر کوم غږ او هر یو شـــور تـــه
دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبــــه هم اوده شـــــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي
خو دَ روح ســـره بـــه څهٔ کړم
هغــه لار او چـــار را ښایـــه
کنه! دلته اوس بـــې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قطعې او نیمګړې غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ے

راشـــه! ښېګړه دَ وني ګوره
خپل ځان پهٔ نمر کا، بل کا تر سبوره
پهٔ سنګ ئې وولهٔ، مېوه درواچوي
خصلت لهٔ وني، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښــې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښۀ پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ ځنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پۀ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او دَ بر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي ـــ

ے بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
ځوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ے وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ے چې کله غوَړ یې، دنیا راز غلې
خو چې لړ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ے پۀ ژړا ژاړي، پۀ ویر مامور دے
کۀ ځوک مالک دے کۀ ځوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي. ځوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، ځوک چې ژوند پۀ دې لړ عمر کښې دَ بلها تو دو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري. ځو ځله را پرېوتے دے خو بیا هم پۀ خپله پا ځېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پیوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربېزې، رباعیانې، خاص ډول لنډ نظمونه او ځو غزلونه دي. دا واړه تخلیق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسی) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته یو کتاب ګوټے (تحقیقي مقاله) هم لیکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافیه، ردیف، بحر، وزن او رواني لیکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

دَ رنګونو پیوندونه دَ کتابت او ډیزائن ګران کار ښاغلي خیام یوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخلیق کاغذ ته سپارلے، بیا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خیام یوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اې میل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغه کمپوز کړے او بیا ئې ماته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بیا لېږلے او هغه ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بیا دَ لیکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څه پته نه لګي.

خیام یوسفزے دَ یو ښه کشر او منونکي په حیث شا مدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ پښتو ډاټ نېټ له لارې دَ دنیا ګټ ګټ ته دَ پښتو لیکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګیا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل میډیا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو لیکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانه چې دَ پښتو دَ لیک لوست نه ناآشنا وُو، هغو هم دَ پښتو لیک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخلیقونه هم وړاندې کوي. تخلیق، تنقید او تحقیق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې وُشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو لیکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه وُشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زۀ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ویاړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې یو رانه دَ نظم غوښتنه وُکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر لیکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې یو صنف کښې طبع ازمائي وُشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته درېيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو درېيزه مې زیاته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوم خو ډلته به درېيزه باندې پوره خبره کوم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائیکو وائي چې یوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائیکو کوم چې دا څۀ شے دے؟ هائیکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے یا ساز کړے شوے یو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل. دغه هوکو بر خې ته دَ بېل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصیدې دَ تشبیب نه راجدا کړے شو او یو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بیا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا یوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بیا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائیکو ته ګورو نو دَ دې معامله جدا ده، یوه دا چې هائیکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سېلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائیکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعیز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه – دَ ګلو ښائسته
څکه څنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعیل ګوهر صیب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظمونه (درېيزې) وړاندې کړې دي چې دَ یوولس سېلابونو یو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنیاد ئې ورله نوم "هائیکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بیا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقلید وکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائیکو لیکل یو سم کار وبالۀ. دغه یوه لویه غلطي وه او ده، دا کله هم هائیکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظم دے چې ما ورته نوم "درېيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاریخ کښې (دَ جنګي غږونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ یوسفزو مشرانو دا وینا.

لکه یې نو داسې وُونه		لاس تړلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېِ مصرعو دي يعنې دربېزې وي لکه:

توره تو ته! مات دي شه ښاخونه
زهٔ درختے نهٔ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي ټالونه

"بابُو لالې" هم پهٔ درې مصرعو کښې دي . يعنې دا هم دربېزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پهٔ کندهار دے

دَ دغه نه زياتي نورې هم بلها بېلګې پهٔ لاس راځي خو دَ دغه سره دا يادونه هم ضروري ګڼم چې دَ ايران او افغانستان پهٔ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پهٔ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پهٔ هغې هم دَ خبره دا دربېزه ليک ده.

نهٔ اړيکے يم
نهٔ دروغژن يم
نهٔ زورکړے يم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "دربېزه" دَ پښتو زبات قديمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګونه داسې ښکاري چې دربېزه دَ جنګ يا ښادۍ يعنې مهم لهٔ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پهٔ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ يو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې يو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه يا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر يوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او يا وزن پهٔ حواله بدله وي. دغه نه پهٔ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافيه او رديف) هم شته، او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دريمه مصرعه هم قافيه وي.

دا خبره ما دَ ټولو دربېزو پهٔ حواله وُکړه چې پکښې اولسي دربېزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خيال لازمؤ ساتي، نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافيه رديف راوړي او کهٔ نا.

داوخت ما خپله هم پهٔ يوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر ليکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے يعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلابه سبېټ کښې څلورم سېلاب درُوند دے. اسماعيل ګوهر صيب او دَ هغهٔ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه يوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربی. فارسی او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده. دَ عربی، فارسی او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.
هر څو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربی ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي. داسې لفظونه مونږ لټول او مقررولے شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وَوایم چې دَ پښتو او عربی وزن او بحر محض پۀ دغه سپټونو او لفظونو سره بېل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربی ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربی و فارسی دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن
رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن
کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن
متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن
اوس دا وګورئ
مضارع- مفاعیلن+ فاعلاتن+ مفاعیلن+فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريع- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن- مفاعيلن+فاعلن+مفاعيلن

ليکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سبب دَ کوم وزن راوړے شو نو تول مصرعه کښې به هم هغه سبب راځي. کۀ دا سبب مونږ "مفاعيلن" واخلو نو ټول پوره سبتونه به مفاعيلن راځي. آخري نيمګړے سبب به مفاعيل يا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربي ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پينځۀ سپلابونو سبتونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سبب چې دَ څومره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق يا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بيا دا ده چې آخري سبب به نيمګړے کېږي. دغه کم سپلاب د روند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن	+////

دويم وزن	+////

دريم وزن	+////

څلورم وزن	+////

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن	//// + //// + //// + ////

دويم وزن	//// + //// + //// + ////

دريم وزن	//// + //// + //// + ////

څلورم وزن	//// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربي او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بيلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربیزو په شعري مسئله څو خبرې کوُم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند وي او تقطیع ئې څه داسې ده.

۹ = /+////+////

۱۳ = /+////+////+////

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافي او تکرار لۀ سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم پۀ نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او پۀ ټپو کښې ښۀ پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعرۍ ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئیلے شي ګني دَ شعریت یو جدا معنا جوړیږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږ ډیر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي. بازار کښې دَ "ګانو" پۀ نوم هم داسې بلها مواد خرڅیږي.
خو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک پۀ غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دربیزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دربیزو نه سپوا نورو دربیزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دربیزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.
دغه صنف کښې دَ بیلابیلو موضوعاتو یو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بیلابیل رنګونو دَ پیوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.
پۀ دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوُم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نۀ دے خو ځښې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځښې خلک پۀ څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نۀ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو پۀ یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو پۀ قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم پۀ هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نۀ خوري، پۀ دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دریمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو پۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سپلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سپلابونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه لهٔ دَ پینځهٔ سپلابونو سپټ تا کلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي ځکه چې پښتو کښې سپټ کهٔ دَ درې سپلابونو شي، کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سپلابونو شي خو دروند سپلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.

تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

۱۰ = ///// + /////
سپټ ۱ + سپټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم خو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعي دَ پاره مخصوص بڼهٔ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله پهٔ دومره ؤوایم چې دغه زوږ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پهٔ داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه پهٔ پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص ٬ اوښکي مشالونه ٬ کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل پهٔ انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئېلے شو.

خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دَ دربیزو پهٔ ډول لیکلي خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلي دي)

ے تهٔ دَ خوبونو ښا پېرۍ یې، ځکه
ما درته ټول عمر شو ګیر کړے دے
اوس مې پهٔ دې خبره پوخ یقین دے
ستا به پهٔ خیال کښې هم راغلے نهٔ یم (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعي او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټه کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پیر خو ښېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم و دَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بیا ځانله تعریف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نه لري او دَ قافیو حالت ئې هم بیان شو خو دلته دَ څلوریزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ دریېزو په شان دَ قافیه او ردیف نه ښېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي یا قطعه وئیل مناسب نه دي او هم دغه څلوریزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه یو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نیشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوایم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې پرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ؤوایم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار یو ښه ځای موجود دے. او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څه په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شیرین یار یوسفزے

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

دریېزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڅې

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نوُره سحر
وایه! چې ؤخاندوُ، کۀ ؤژاړوُ اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم ! تهانې ښخه مې کور واخِستۀ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې ؤنیوې
پښتون پۀ کلې کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

هغهٔ وې: ځکه مې واده ؤنهٔ کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نهٔ وه
"چې لاس ؤنهٔ رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وته به بيا ؤ ګرځُو
"اوبهٔ پهٔ ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خَبر" چې فقير ته ورکوهٔ وئېل ئې:
"ځان پهٔ نېستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

برېت او شمله مې پهٔ خاطر نهٔ نيسي
حُسن پهٔ خپله يو طاقت دے منه!
"دَ زورآور اوبهٔ پهٔ لوړه خېژي"

ماوې: لهٔ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما پهٔ خوب او خيال کښې تهٔ يې
وې ئې: سرې دَ شپې رېښتيا نهٔ وائي

بُلبل کهٔ نيَت دَ لوى الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهٔ وپېږ والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

زما غانتـــول ، زما رَبدي چـــې نِشته
پـــولو ، پتـــو ته دَ کتـــــو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهـــرو دا اتې ورانـــې کړې

نن ئې دَ زلفـــو خـــړې خنک جـــوړه وه
دَ مشاطې هُنـــــر تمـــام وو پـــرېنه
څکه پۀ ويخه اوس خوبـــــونه وينـــم

زما دَ خيــــال او دَ هُنـــــر بُلنـــدي
دَ چا تکـــونـــو بانـــدې هېڅ هم نۀ شي
"آسمـــان پۀ کتـــو کۀ څوک ووليي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیزي

تیارې څۀ دا سې رنګله ګورې شۀلې
چاته تر ځنګ خپله سایه نۀ ښکارې
"غلو خوهم دا سې شپه لۀ خدایه غوښته"

عقل شعور سره مو ډېر کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمنې

دَ سیند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې وهې اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڼي

پهٔ ما دې اوردَ مينې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَاسو پلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خو څهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل ۀ نسل نه اِنکار وٓنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مهٔ تړه
"رڼې اوبهٔ چاتې کښې نهٔ شاربي څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ماته صحرا ښکاري نن يو ګل دَ لاله
د هر زړه غوني شان له سوځته ؤوي
"موسم هُم يار دے اوس دَ غوړ لستوني"

زړۀ کۀ دې هر څو مره هُم لوی دے ګُله
خيال او نظر دې هُم لنډ پارے نۀ دے
خو! "يو څادر ښکاري دوه بربنډ نۀ راځي"

نن چې زما وروزما دَ وادۀ
البم کاتۀ او ځان ئې ؤنۀ ليدۀ
وې ئې: نو مونږ سره مو ورانه وه څۀ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

لۀ ساره څُويه دې نور څۀ وٚوايم
لۀ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خو اله کۀ تو دېږې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې وٚ چاودلې
مخ دې چاپېره تېر سرې وٚنيول
وې ئې: نېستي، هستي دې لَرې سره

ما ورته وې: خداى دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کورپۀ "ننه" به راشې
هغه پۀ ننار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

زما په خپلو رڼو اوښکو قسَم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار کۀئې په خپله کسې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو ثوک نۀ سېزي ځان"

اوس کۀ په کلي کښې دې خوښ نۀ وي ثوک
پر پرده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې" ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ۀوې
راځه! چې سترګې سره ۀجنګوو
"روشن خیالي" ده هېڅ پروا مۀ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ۀنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

یا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
یا خو لفظونه به مانې بدلوي
پۀ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نۀ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله یوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې، بې آسرې فقیره
خونَړې سپې چې بده ؤچیچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښلې" ؤشُو

رېباره! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تګې نه ډک روزګار ختم شو
مینه خو لاړه پهٔ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دړېيزې

زما کۀ اوښکې ملغلرې وې هُم
مغرور اشنا پرې لاړ، شو تېر دَ پاسه
خدای دې دَ چا پۀ ښپو کښې توی نۀ کا څوک

پۀ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نۀ کا توښه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا لۀ یو مېږي او انسان

دا دَ جنت دَ باغېچې ګُلونه
پۀ کوم دۀ پېران مې پېرزو کړې کله
پۀ کاغذونو باندې اور پورې شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځې

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدایه! شین ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضمیرونو سودا کاني کېږي
اوس په خپل سېوري هم باور مهٔ لره

دا هوا کاني چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مینه به اوس خنګ پټوُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ مینې تـار چې مې لا پـوخ نهٔ وو سـم
خپلو نازونـو لـه دې تـال واچـوهٔ
نو اوس جـوتې لرې پهٔ خیـال ورکـوه

هغهٔ وې : دومـره خشـمناک یمه چې
"هلته پهٔ پـوزه بـاندې مچ نهٔ پرېـږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پهٔ چا

مـا وې: پـولـس مامـا! دا ډزې دَ څـهٔ؟
"جوړې ، پهٔ کلي کښې جګـړه وُشـوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزي

وي ئي: مُلا يم خوسخي هُم يمه
اولس، پولس په دستر خوان مې کوره
ماوي: نو دا څهٔ ستا دَ کوره راځي

زما ککې آخلي اوس عکس اپُوته
ياکهٔ نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغي په پنجو کښې شهباز يوړو..!

دَ وخت په دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نهٔ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېژې

پهٔ جار به ؤوایم خپل راز دَ مینې
دَ حق پهٔ تور باندې وژلے شهٔ یم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوڅه خطا ده
تورابان ګرځي چرته سرپټوي
دَ سبا ستورے پهٔ اُفق ؤځلېد

ما دې پهٔ سترګو کښې یو چاته کتل
زهٔ پهٔ تول حال دَ دې اسیر خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼې

دَ آزادۍ ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل ، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ وُشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رراوړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

مُشک مې پۀ دراو پۀ ديوار ؤشيندل
لاره ، کوڅه مې کړه ترمکه پۀ اوښکو
خو يار مې سور شو لاړ پۀ اس دَ هوا

دَ سپينې خُلې دَ سرو لبانو پۀ نوم
"ما پۀ سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيګر وينه چې مې ؤسپزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک پۀ ډيوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو ژړونو کښې ساه راوَلم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ یادونو کتل
زړۀ ته مې خیال دَ هر تدبیر عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګیه! ؤلې لاس او پښې دې رپي؟
مونږه اوس هاغه پُښتانۀ خو نۀ یُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

خپله قصــاب او دَ مورې څۀ بــاؤر ؟
خپله پۀ ځــان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چــرې دَ لاندې ســـــاه اخلمه

اجَـــله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمــــه
تۀ چې مې ؤوژنې ، زۀلا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شــړې مې څۀ لړه خيــژنه شـــوله
چې دې بيا سـتــرګې دا سې سپينې کړلې
دَ دُنيــا رنګ مې ايله اوس ؤليــدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېژي

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې پهٔ لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم پهٔ بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبیر ؤباسئ

چې خبر نهٔ یې پهٔ تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې پهٔ راتلونکي سبا
دَ نن پوهٔنې خو ناپوهه کړې لا

تهٔ چې بازونه پهٔ قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بیا دَ کارغانو "بد مْعاشيّ" مهٔ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نۀ ټومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلې نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوشۀ هم ؤخوځئ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو ، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو ، دوه ، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ستـــرګـې مـې دواړه ډکـې ډکـې شــوُلـې
دَ زلفـــــــو یاد پهٔ زړهٔ راؤوړېــدهٔ
مابـنـــــام دے ناست یمه دَ سیند پهٔ غـــاړه

آسمــــــــان دے ډک له ښو ښو بـرخـــــو منم
خــــو لوی مـرام لره بــه لوی جــــوړېږي
"ؤري دي دَ بــــــــام دَ ګیُــا خـــوب نهٔ وینــي"

زهٔ دَ سپـــــرلي پهٔ آب وتاب څهٔ کـــــوُم
زهٔ دَ ورشــــــــو آب و ګیُــــا ژاړمه
دَ شپـونکي ځای خـــو خُواره نهٔ شي نیـوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوايه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
پهٔ خپلو سترګو مې يقين نهٔ راتلو
ساقي وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو پهٔ سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل پۀ ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خُولې غوټۍ مې څۀ پۀ هیر لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وینځې شولې

مُتې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

څوک ئې لۀ ځانه پرېکوي چرې نه
البته خُوږ مُته پۀ غاړه کړي لا
زۀ چې رنځور شوم نو تا پرېښودمه

يو څوک خوشحاله وو چې لُور ئې وشوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شو
هغه وې: مړه! اوس به روغه وشي

زمونږه سيند ته يوې شپې له راشه
چې دَ چَړونو او چَړو پۀ ژبه
واورې! چُپيا کښې دَ فطرت سندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

شمع محفل ته چې رڼا ورېخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه يو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غوارمه
مګر دا خوني هغه خونې نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاڅي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوى عدالت ته پرېږدو
تاريخ پۀ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیډي

کوتوال چې پورته شـــو او ښار ئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشګي ساتـــون" وُوئېل
دَ ضــــرورت دَ نظـــــريې صدى ده

جُمات له غُســـل ئې په وينــــو ورکــړو
خپلـه ئې ځـانله په صُبــــا وُلامبـل
چاوې "ســـيّد" دے دَ وخت لوى صوفي دے

خپلـوي ، دوســتي خو دَ وجُود په قـــدر
هســـې چَتې ګیلـې مانې مهٔ کـــوه
پهٔ ماندګى کښې خو خپل ســـورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ ځوانۍ زور کچه توبه نۀ مني
واعظه ستا واړه کړان عبث دے
او بو ته بند دَ شګو نۀ تړي څوک

دَ مازيګر شفق دَ سيند پۀ غاړه
او دَ چېتر "ترتر" کښې تال دَ بودې
غواړي زما او ستا دَ ميني پيوند

وريځې غړوسکے غړوسکے راشي پۀ نمر
دَ رڼا وړانګې تربنه خيره وَهي
زلفې پنډه پنډه پۀ مخ عبث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅي

کهٔ خلهٔ دې چُپ او لیمهٔ بند ؤساتې
خو دَ زړهٔ راز به دې پټ پاتې نهٔ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پهٔ ژبه

زهٔ ګوته بره ثُریّا ته نیؤم
دَ هغهٔ سترګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به وینې دَ لیلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نهٔ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

آسمان کښې ګورم دَ وريځ غړو سکي ته
زما دَ يار پکښې تصوير جوړ شوے
خدايه! اوس باد له کومې رامهٔ ولې

صبا چې راشي دَ قفس په لوري
زهٔ ترې پُښتنه دَ ګُلشن وُکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګويا نهٔ شي

چې لور په لور ورله حالونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه څښې
ماله په تشه خلهٔ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

کهٔ خلهٔ دې چُپ او لیمهٔ بند ؤساتې
خو دَ زړهٔ راز به دې پټ پاتې نهٔ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو په ژبه

زهٔ ګوته به ره ثُريّا ته نیوؤم
دَ هغهٔ ستر ګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به وینې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نهٔ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

واده ، اختر کښې دَ رشتې په غرض
هغه په ځان چې سپين پوډر ؤمخي
ته ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکي نه ځانته کيتې غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل ځادر باندې څوک مَلا نۀ تړي

تګے دَ شکې ځل ډنډوکے کنې
اوږے بکيانو وَته ببرې وايي
په سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درڅيزې

کوځې، چنې مې بلا وُکتلې
ځان مې يو چرته هم پېدا نۀ کړلو
دا تور دَتا پۀ سترګو پورې نۀ شي؟

دا چې لۀ ځانه ستورې اور واخِستو
پۀ شپه دَ بر آسمان نه وُلوېدلو
دۀ ستا جبين باندې سُور ټيک ته کتل

هغه حُجرې او هغه خُونې دي خو
دَ سيالۍ سترګې پۀ چا نۀ خوَږېږي
دَ ښو ځوانانو مياندې بُورې شولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلوُم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وائم ستورو وَته
ما ته دَ یار دَ حرم لار ؤښایئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښایي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شي" کړه ترینه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربیٔزې

دربانديٍ سپورے دَ اقبال کوٌمه
زهٔ یم هُما ، اوږے شاهین خو نهٔ یم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا یو خبره مُعتبره نهٔ ده
خو زهٔ ګُمان خپل بدؤلے نهٔ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پهٔ اژدهام کښې دَ خود سره رامبېل
پهٔ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه ورمو
دَ خیال پهٔ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ حد نه هُـــورته ربـــــربدلي کۀ يُــو
چـــې دَ پُښتــــو جنډه مو هســـکه رپـي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا ســيال ګُلــونه
ځي بــل دِيــار ته آب و ګِل پۀ خاطـــــر
څۀ مو ســپرلے ، څۀ آبـــــادي دَ وطن

زما کمے بــه دې محــفل کښـــــې وي تل
پۀ غېر غماز بــه خوا پـــوره دې نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګـي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅې

پۀ یــو ګُلشـــن بـه لمبــې پــورې نۀ وي
ګُل او بُلبُـل بــه خـــوند لۀ ژونـده آخلـــي
کۀ دَ بـــارودو کارخانې بنــدې شـــوې

دَ خپل ارمـــان څلـي تـه اودرېـــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نۀ شوې
خپل مسیـــحا چـــاته قـاتِل دې نۀ شـــي

دَ پـــاڼوکانــــو هُم آبـــا یمه خـو
ستـــا پۀ کمڅیـّـو مې قابــــو نۀ راځــي
پۀ ښـامارانـــــو اُودې نۀ چلېــــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پر برېده چې پېښې ؤګټې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
وړمې خو دېرې چُغل خورې وې نو
کلي پۀ کلي ډنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ایرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شوَلي آچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ بـــــر پـتــوَر پـټـکـي شـمـله او جــرګه
کنـــډر حـجره دَ سـيالۍ ځۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتــو خُــونه ميراته شـــؤله

پُښتنـي خو بندې ننګ او پت نه ډ کـــي
لۀ سـره تبـــرې وي دَ ورونـــو پۀ سـر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تبـرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــريب
پکښـــې بـه يـو راســـره ؤنۀ مني
يـــاره ! "خپل عيب دَ وولو مينځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ اصل ، نقل مانـــې مۀ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم کــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــار" صدۍ ده

کڅـــو ته ستا چې غلے غلے کڅم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ یم
دا دَ بانـــو سپاهیان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُتـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ ببـــرې هډو پرې ښنبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوتې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیئړي

ستا دَ عـــزت او دَ ناموس پهٔ خاطـر
ما چې دَ ځـان نه بـــنجاري جـوړه کړے
خو ؤلې ســتر کې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خَلْـــق پهٔ واړه وسـائلـو بـانـدې
ځـــو اژدران خپله ســینـه اَچـــوې
ترڅو بـه ژوند دَ مرګ لهٔ خُوْلې شـوکوُو

مونـــړه دَ پـوهې طـرفدار یُــو مګـر
تهٔکې بـــرکې ته خـو تعلیم نهٔ وایُـــو
داړې ته واچـــوې آسـتـر دَ قـانـــون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼې

دَ چا پۀ وَس او تدبیر نۀ یُو ایسار
نۀ خو ناپوهه، نۀ کمزوري يُو مونږ
خندۀ دَ اصلاح يو تت اُميد ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنایتونه کړي
دا ځينې برخې آسماني خو نۀ دي

پۀ بخششونو دَ اورنګ پاللي
پۀ خطابونو دَ فرنګ ښاغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ خـــوارۍ حـد مې تمام کړے بـاندې
هيڅ يو اينځر بـه مې کيکر نهٔ شـي خو
کهٔ لهٔ آسـمـــــانه مې کمے رانـغـے

دَ ديـدن "خبـر" دغـه دے ۇړمه ځمـه
دَ غمازانـــو خۇلې دې وازې اوسـي
ګـدا دَ سـپـو پهٔ غَپا نهٔ جار وځـي

مدام چې حُسـن دَ تخليق سـتـائـمه
دغه ده مدحـه دَ خالـــق دَ قـدرت
ځم حقيقـت ته دَ مجـــاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

حـــق او انصاف دَ تـــوازن تـــر ډکه
پســـې فطـــرت او بيا دَ حُسن مقـام
ورســتـــو طاقـت او آخر اَمـر مُطلق

يـــار ته زما پۀ ســتر ګـــو ؤ ګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پۀ يقين بـدل شي
دَ حُســـن ذوق ته بـه فجُـــور نۀ وايې

دړُشـــت خوبي خو ئې جوهر دے لکه
زما پۀ ډ بـــره ژړا اُف نۀ کـــوي
دَ کانـــې زړۀ پۀ اوبو نۀ پســتېـــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ستـــرګې مې ډکې وې ما توی نهٔ کړلې
تَله ، پارسـنګ ، او پېمانه چې نِشـــته
دُر پهٔ صدف کښې هم بـــند پاتې بنهٔ دي

ستـــا دَ بـــارخـــو نازکـي دا رنګله ده
دَ خــوَلو څاڅکي پـرې هم نهٔ شـــم کتے
دَ زړګـي آه ځکه قابـــو کښـې سـاتم

هغې زما دَ ديــدن شـــوق وَتـه چې
نــن دَ جمـــال دَ ذوق جنـــون ؤيېـل
پهٔ محبت بـانـدې بـه ويـنـاړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دړېيزي

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ يمه خوښ
خو دَ ابکارو دَ خندا لېونے
آباد سحره! دُعا ماته کوه

زما پهٔ خون دومره آواره شؤله
لوړه، ژؤره ئې تر پامه هېڅ ده
مخه دَ زور يوه بلا نهٔ نيسي

ښه او نا ښه بدې کښې نهٔ وي ګوره
بيا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوي
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ملک دَ پښتو دے ، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤبربښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کښو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ژوند به په خوند او وقار څۀ کوي اوس
چې په بازار لکه غلام ارزېږي
دا لوبه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفي
نو لېونے شي او تې بوتې وايي
په عامه پوهه دې خوشحاله کړځه

په تصوف کښې چې خطا شي صوفي
نو دَ الحاد په کنډو وډو سَر شي
ساده ایمان باندې شاکره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعیاني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
ځوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پُښتو هم بویه هغو نه

موسُوم پۀ سادوي دَ لارې مَل کا
چې یاد پۀ غل وي لۀ ځانئې بیل کا
ډیوه دي بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پۀ لاره سِهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څنـې دې سپـورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانـه کـړه دې کـور دے
څـو بـې همت ئې نـو بـې قـدرت ئې
ژوند له یوسـا دې له بـلـه پـور دے

وطــن ته راشـه جـوړ مرغــزار دے
په للمـو، دشتـو هم اوس بهــار دے
چــې ورته ګــورم زړه مې پسـخــېږي
ګل خـوا ته ګل دے یار سـره یار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

زيـــرمازيګـــرکښې   دَســينـــد پهٔ غـــاړه
ساقـــي مُطـــرب وي   راســــــــره دواړه
بــــــد پامي تـــوله   وي ښپـودَ لاندې
لاس پـهٔ نـــامــه وي   خـــوښـــي اولاړه

داکـروَنــــده چې   دَ هــــريـــوګُل کړم
پـــرېنه سمســور بــه   دَ تــا کـاکلُ کړم
ګُتـــــه پهٔ خلهٔ بــه   درتـــــه سنبُل کړم
ستـــا پهٔ ثنــا بــه   هـــريـــو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ ژوند پهٔ سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
کهٔ وخت ایسار کړم کهٔ بخت بیدار کړم
نهٔ مومم ښاده دې له بس شنډ دي

څومره چې ؤسؤم زړهٔ ئې لا یخ شي
زما پهٔ آه ئې څکه اَخ اَخ شي
پهٔ ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ پۀ سُرور يم څۀ پۀ سُرُود يم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود يم
خلک دَ نېشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نېست او نابُود يم

پۀ ژړا ژاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کۀ نۀ څۀ پلورې او نۀ څۀ پېرې
بيا هم لګيا يې ګوتې دې شمېرې
يو ذره غم وي پۀ ځان ئې غر کړې
واړه ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستورې
پۀ سپين جبين دې سور تېک ته ګورې
نرۍ خولَه دې پۀ بارخو ښورې
ځکه خو پرخه پۀ لاله ووري

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زيان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ زبان دے

لړ را بهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غــړ دَ جرس دے وخت دَ پاڅُون دے
دغه خُوځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـلا هم کـړے آذان دے
دَ مړک پهٔ خوبـلا اودهٔ پښتـون دے

دا چې بـې نیـازه لهٔ زهٔ او تهٔ یْم
پهٔ زهٔ کښې تهٔ ئې او تـهٔ کښې زهٔ یْم
داسـې زما چې ځېګـر او زړهٔ ئې
ځکـه دا سـتا پهٔ لب و لبـمـهٔ یْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

بیا نوبهار چې په باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و اياغ وي
قاضي که ایښے په کرښه سر خپل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بېرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه په سر کا
رنګ او نور داسې سره پېوند شه
دَ سیالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کوردے
لمبه لوګے شو بل پر بنه اوردے
روښي دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حیات اوس دومره تک توردے

چې سره ناست يُو زۀ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود په غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غرۀ په سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ بد مرغیّو هریو شبخُون ته
چې یو لښکر شي ګران دي پښتون ته
دَ ورور په لاس کښې دَ ورور ګرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زیست سمون ته

دا ګُرز دَ تندر نۀ دَ آسمان دے
خپله سېزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګرم نۀ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو پۀ خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

چې کله غوړ یې، دنیا رازغلي
خو چې لږ سپور شي تول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړې
په قرقره به تر کومه ویاړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ګورې کرکنې،   غوارې ممانې
خو ځنډوې تۀ،   اوچې بکیانې
لا دا منم چې،   پۀ لاس به درشي
اربړې تُرشې،   څو اوچې پانې

پردي مالونه،   پۀ خېټه نغارې
لوی لوی ملکونه،   پۀ واک کښې غوارې
حرص څۀ دومره،   ړوند او بې حِس کړې
خپله پۀ ځان اوس،   خښـــوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پۀ نوم چمن کښې پاڼه، څانګ نۀ لړي
دغه تنکۍ، ښکلې معصومه غوټۍ
وې بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نۀ وي
لکه وړه يو څوک يتيمه جينۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وريځ راؤچلېږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لۀ زوره ؤپرقېږي، ؤډزېږي

وايه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې يتيمه
پۀ دغه وخت دَ چا سينې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرأت

راته ؤکړه يو نظر
سر تر پايه سراسر
لکه زۀ يم لوغړن
بل به نۀ وي يو بشر

نۀ اختيار لرم دَ دم
نۀ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهِش
ستا پۀ رحم او کَرم

دا بندي يم کۀ ازاد
دغه داد دے کۀ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راڼه کې
بیا مې ؤکتل آسمان ته

بس! یو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ویرې
بوربنېدله زلزله شوه

خو! دې وینې بیا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اوده وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بل یو هیڅ په نظر نشته
په کوڅه او په بازار
یو مرګے دے چې ئې وینم
سینه چاک کړئي اوار

یو زندان دے، بل مقتل دے
که دا کلے دے که ښار
هم حجره هم په جمات کښې
جوړ یو درز دے دندوکار

نهٔ اختر شته نهٔ شوقدر
نهٔ مېلې شته، نهٔ څوک یار
در په در خاورې په سر به
څهٔ ژوندون وي څهٔ روزګار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجيبه! اے شهيده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداري درنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نۀ ډيوه شته چې کړم بله
نۀ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجيبه! اے شهيده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ستړکې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم یو لور ته
یا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر یو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رانبایه
کنه! دلته اوس بې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږه خوار لۀ دردا و مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسې مو اتبار ووړے
دَ هرچا دي سترګې سپينې

دا دنيا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور بـانديې بـينا شـه
دَ دسـتور ښخه آګا شـه
ننګ او پت خپلـه ښپـوه کـا
او الفت هم سـرو پا شـه
پـۀ مېړانـه او غيـرت کښې
تۀ دې ياد لکه پخوا شـه
آزادي کـۀ خپلو اکـي ده
تۀ پۀ دواړه سـرفدا شـه
ښۀ هنر دے او کـۀ علم
پکښې لا ړ ترا نتها شـه
کـۀ خـرد دے، کـۀ جنـون دے
پۀ خپل ځاى پکښې يکتا شـه
ځان خبـر لۀ خپل پرون کا
او بـيا زده دې لۀ سبا شـه
مفکر شـه، مصور شـه
هم عمل او هم سـودا شـه

هم الوت شـه، هم رفعت شـه
تۀ هما او تۀ سـما شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، کړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

لکه ماشوم به کټورو پسې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ زاړو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داسې ممکن خو نۀ وو
کۀ ستا نظر سره زما دَ ستر ګو لاره نۀ وے

چا به زما نه دَ لالا ګلونه څنګه رېبل
داسې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بې اختیاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ تحويل دَ توره شپه څنګه خطا ځم
پۀ دستور دَ دې وطن څو مره وېريا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحرير ته وايئ
پۀ دا لاره به وجود ته دَ بقا ځم

دَ اجل کومے همواز دَ ژوند پۀ لار وي
زۀ خود سر دَ زمانې پرې خامخا ځم

ما دَ ګلو غنچه وليده کاکل کښې
اوس دَ خيال پۀ يو جوته تر ثريا ځم

څو پۀ ما دَ يار دَ سپورې وږم لګي
پسې زۀ به دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلي نغارچي وته ناري کړئ
نن دَ يار دَ زړۀ کاله وَته افشا ځم

مګر جنګ دَ هغه سترګو سهل نۀ دے
څو پۀ داه سره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده
خدایه! ما زیګر ته خَبر!
داسې تماشه ښه ده
هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده
ستا همنوايي سره
دلته يو ټپه ښه ده
ياد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه ښه ده
اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو نه پرده ښه ده
یاره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مَېکدې ته ځي
مونږ له حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ډېر اوږي ستر ګې بلا ډېرې کا
خُون آشنا مې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سَر پړې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئينې کا

خُوله به نۀ غوارم خو راشه
لرې بند دَ خلکو خُولې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې ورو ستو تقاضې کا

شيرين يار دې څنې ستايي
بلا ګانې ورپسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه بـانديٍ سره راځي
سـتـا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ماتـه دې يادونـه زور ګيـري ښايـي
کـورتـه مـې دَ زړه پـه دبوالـه راځـي

خلک بـه په شپه غُټې سمبـالې ږدي
مونږ بـانديٍ دَ ورځې رڼا غله راځي

تا بـه دَ نظر غېږه پرانېـستـې وي
اوښکې مې اوس چرتـه لـه ليمـه راځـي

پام کورے! له سـتـرګو مې ؤنه لوېږي
توى اوښکه ليمه وته بـيا نه راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس بـه عيادت له خلک ښه راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـۀ خـاطـر د اغیارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـۀ مـا د یـار د مینې نظر پرېـوت

کمتري او عـاجزي مې هـومره زور کښې
د انـا او د غـرور هغـه غـر پرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، دِک محفل کښې
پۀ پرده دَ خلوتیانو شــــــرر پرېوت

نور بـه څۀ ئې دَ قـامت عظمت بـیان کړم
پۀ سـجده ورته سُنبــــل او نښتر پرېوت

نازک خیال چې مې بادشاه باندې اړ نۀ وو
لاړ فقیر غوندې تور خال ته پۀ دَر پرېوت

شـوخ نظر راڅخه ؤنغړد دِکو سـترګو
کۀ ما ښام سیند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زۀ لا کله ســــتا لۀ غمه فریادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پۀ ســــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پۀ مونږه باندې سرۀ راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ماته دې یاد ونه زور ګیرې ښایي
کور ته مې دَ زړۀ پۀ دېوالۀ راځي

خلک به پۀ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانیستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ لیمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی اوښکه لیمۀ وته بیا نۀ راځي

سترګو دې پۀ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنهـــا پیــژنـــې
بـــیا بـــه سبـــا پیژنې

ســــترګو کښې غلا پیژنې
دومره حــــــــیا پیژنې

لاړ کـــهٔ غیریـــت لـــهٔ تـــا
بـــیا خو بـــــه ما پیژنې

زهٔ دې لکه ســبورے شـوم
تهٔ بـــــــــه مې لا پیژنې

ننـــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــور و جفـــا پیـژنـــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســـــــــــه
خپلـــــه ادا پیژنـــــــې؟

تهول دې لهٔ هر خوا بــــــدخوا
لـــږ کـــهٔ همخـــوا پیـژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستر ګې دَ حالاتو راته وراني دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګراني دي

غشو دَ ستم ته سينه تاني دي
شوقه! تلوسې دې پهلواني دي

يا دَ بنجارې لهٔ خوارۍ مات دے زړهٔ
يا دَ کلي جونه ځان آساني دي

نهٔ هغه نسيم شته، نهٔ ورمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګاني دي

قدر به دَ اوښکو څهٔ درزباد کړمه
دلته کښې چې وينې هم ارزاني دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئينې ورته حېراني دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آساني دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تاباني دي

بيرته مې دَ سترګو چينې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ ترې دَ داماني دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
ثاڅکے اوښکه ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ زَړېدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

څار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هرخواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستایه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ آب دَ مینې مې وینځلے دے زړهٔ
لهٔ هر یو خیرې مې ساتلے دے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے دے زړهٔ
پهٔ یوه خلهٔ مې ستا منلے دے زړهٔ

نن ئې دَ سترګو پهٔ رموز کښې ؤوې
ستا ؤلې دومره غلے غلے دے زړهٔ

خلهٔ یو ګیلې له جوړؤلے نهٔ شي
څنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے دے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ باڼو چُور شوے
پهٔ تار دَ زلفو مې ګنډلے دے زړهٔ

تیارهٔ ئې خوب لهٔ دَ مړوند غوښتله
څو شیرین یاره! ما غندلے دے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې را تله ماته شـــوه
څومره کچه کنبې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه یشـــېدلې نهٔ ده
چې ستا پهٔ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شـــــوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل تو له، دَ جام نشـــه ماته شـــوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پهٔ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شـــوه

دَ ګُمان قـېد نه خلاصه شـوې وعده
دَ یقـین کور ته چې تله ماته شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

یوه لمحــــه دَ ژوندکې چې مهربـــــانه نهٔ ده
دَ بـــخت کاتب ســـره زمونږه خو څهٔ ورانه نهٔ ده

دَ ښار او کلي لوی واړهٔ ټول غم شـــریک دي زما
دَ درد قـیصه مې بـې بـنا، بـې خان و مانه نهٔ ده

تیارو خو ځکه ســاه ډوبـــې وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته یو شـــپه کاکل افشـــــانه نهٔ ده

ستا پهٔ سودا کښې دومره ورک، چې اوس پهٔ هېڅ هم نهٔ یم
شـــپه خو دَ غنو پهٔ چاپه ګنې آســـــانه نهٔ ده

چرې بـه ســتا پهٔ بـې لوظۍ تا ته راؤســپړي خلهٔ
پښتنه اوښکه ده څهٔ دومره بـــې زبـــانه نهٔ ده

دغه ئې ډېره دلیري، کهٔ بـُـــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــــتل پهٔ خطا هډو پښېمانه نهٔ ده

زما دَ واړه ژوندکې دَ صبح و شام پهٔ بدل
دَ مازیګر دَ یو دیدن ســـــودا څهٔ ګرانه نهٔ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بـلا سـوخت کۀ دَ احـوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ســتا دَ بــېلتانۀ خورم
هست او نيست دي راته هېڅ دَ ديدن شوق کښې
خداى ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم
خو پۀ "را" مې ژبــه نۀ اوړي قــند لبــه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبـــــه دَ کارغۀ خورم
تپ دَ نمر دربـــــاندې هم زغملے نۀ شـــم
خو بـس دا چې غريبي ده، لږ سـاړۀ خورم
چې دا ســـتا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشــــي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم
دَ آســـمان دا تندرونه؛ ورشـــي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُـــومې نۀ خورم
ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قـطع بـاندې شـهد ډېر خوارۀ خورم
دا چې کلک لکه سندان يم، سبـب دا دے
لــۀ فلکــه ګزارونــه بـنـۀ پاخــۀ خــورم
خداى ئې مالره کشته کا. بــلا څۀ ده؟
ســـتا دَ لاســه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دليل مې دا دے چې پښتون يم
قســـمونه دَ بــاور بــه درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ليکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقيقي مقاله)

(۲) **شيرين بيان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخليق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.
اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخليق شوے ادب دے.
دَ رنګونو پېوندونه (هم دا کتاب). **شيرين بيان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخليق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وخت په دُورو هر څۀ خړ نۀ دي لا
تابانه مخ پښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوره نۀ شي

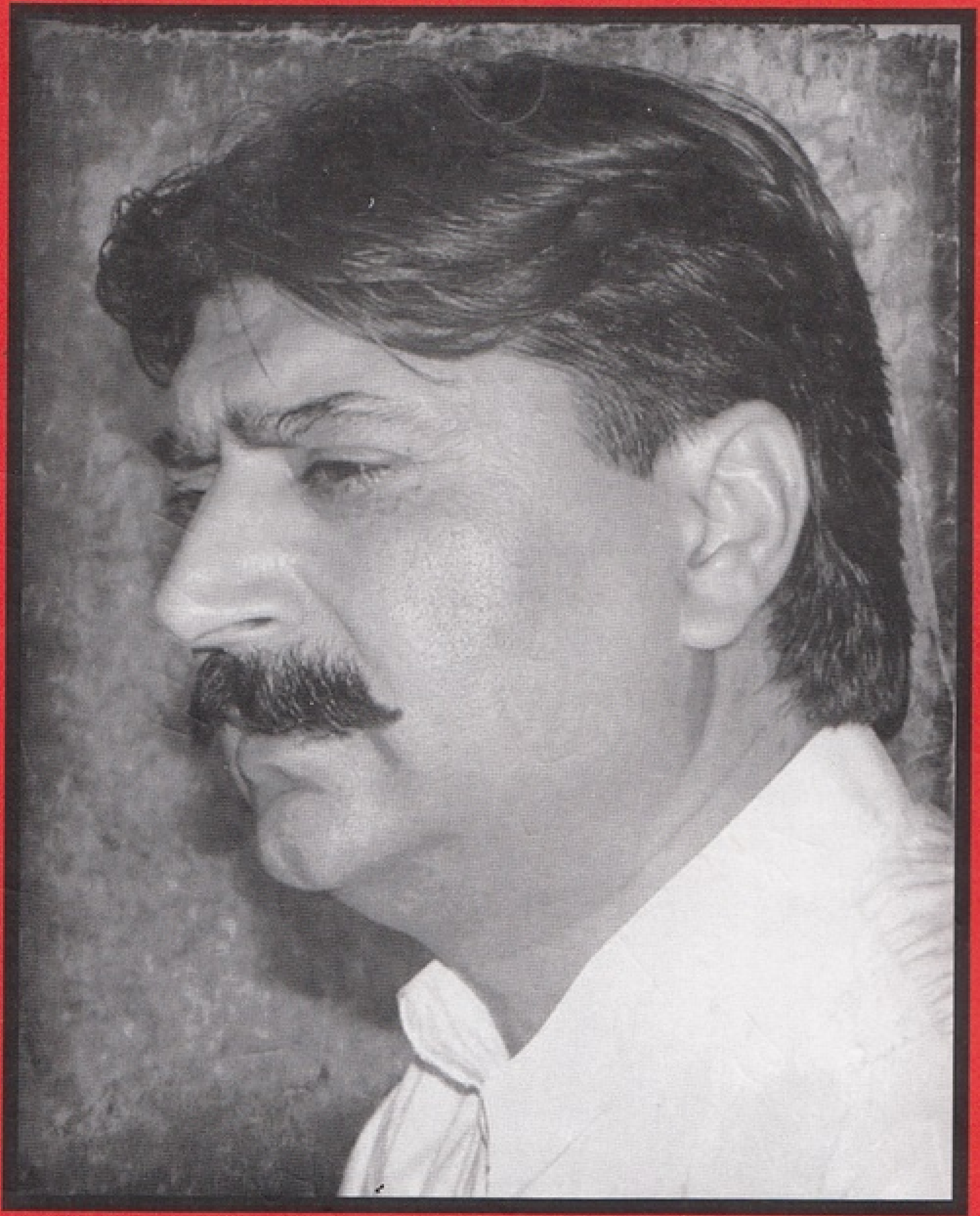

دَ چا دَ سترګو او بارخو په مينه
کله نرګس، کله لاله ښکلوؤم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library